

Voorwoord

Even voorstellen

Nieuwsflits

Vrouwenkrachtcentrale
- Wittenborg University
Amsterdam
- Cabral-instituut

Nieuwsbrief

Uitgelicht

Passend onderwijs
- Passende waarden -
Aansluitend onderwijs - Rebels
- Out of the box

Agenda

Programmeer bootcamp
- Onderwijsdag Stedelijk
Gymnasium

Voorwoord

Beste Lezers,

Volgt u ons wel op twitter [@entreprenasium](#) voor het meest actuele nieuws en heeft u onze facebook-pagina <https://www.facebook.com/Entreprenasium/> al geliked?

In deze nieuwsbrief lichten we aspecten van een verkenning uit die de Stichting Entreprenasium heeft gedaan naar de relatie tussen autisme en ondernemend leren. De Stichters hebben namelijk meerdere malen ervaren dat zeer ondernemende hoogfunctionerende kinderen in het autistisch spectrum op het entreprenasium heel goed uit de verf kwamen. Het deed de betrokkenen pijn te zien dat juist zij - omdat het entreprenasium slechts een klein onderdeel vormde van hun programma - bleven worstelen met de reguliere onderwijsvormen en -structuren.

In een *speech* door Claire Boonstra presenteert zij het onderzoek dat is gedaan naar het waarom van die structuren. Het blijkt dat het nut van bestaande onderwijsstructuren niet is bewezen of zelfs wordt bestreden. Dat men zich hiervan in het onderwijs bewust is, maar dat er een gat blijft tussen “het goede” en het handelen. Een kloof tussen het klassieke reguliere exploiteren-mechanisch-management-bestuurders-old boys-legalisme en het moderne ondernemende exploreren-lerend-leiderschap-entrepreneurs-jonge talenten-rebel(leren). Een kloof die volgens Martijn Aslander in zijn boek “*Nooit af*” (hoofdstuk 8) tot een onvermijdelijke onderwijsrevolutie zal lijden. Deze kloof blijven we in onze nieuwsbrieven uitlichten.

De Redactie

3

EVEN VOORSTELLEN

Hoogfunctionerende kinderen met autisme

Socrates, Einstein, Leonardo da Vinci, Newton, Beethoven, Steven Spielberg, Bill Gates

Mensen met autisme bezitten bijzondere talenten. Het autistisch spectrum is kleurrijk en breed. Er is zodoende geen “*One Size Fits All*” aanpak mogelijk. Willen we deze talenten tot bloei laten komen, dan vraagt dit maatwerk. Het toch persen in het keurslijf van de manier waarop het huidig onderwijs is ingericht, betekent vaak een amputatie van deze unieke talenten.

Omdat mensen met autisme zo verschillend zijn en vaak moeilijk worden begrepen door anderen, is het van belang dat er veel aandacht is voor het ontdekken van zichzelf. Zo kan men zelf bepalen wat men nodig heeft en zelf bedenken hoe men de eigen behoeftes kan vervullen. Met andere woorden; een ondernemend houding aannemen in plaats van zich slachtoffer te gaan voelen en gedragen. Vandaar dat er onder succesvolle entrepreneurs vaak vormen van autisme worden aangetroffen.

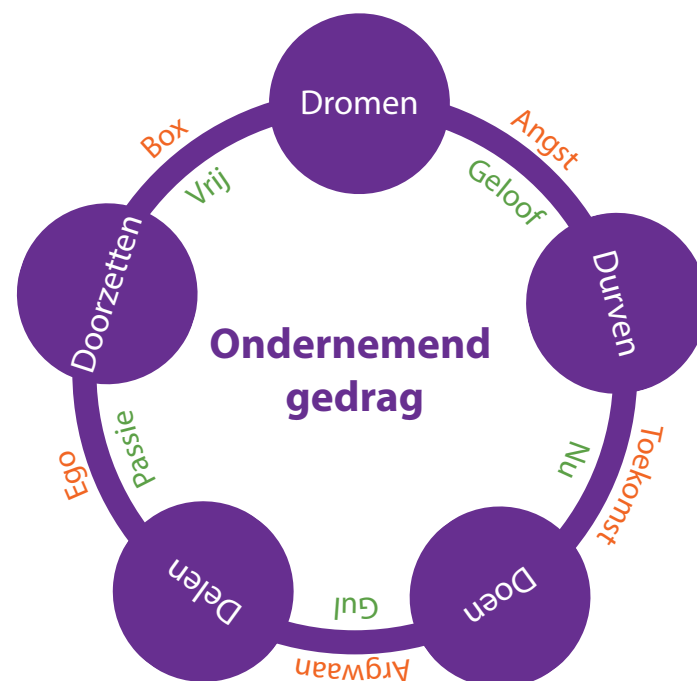
VROUWENKRACHTCENTRALE

Mede-oprichtster van het entreprenasium Mariëlle Janssen, deelde in de Centrale bibliotheek in Emmen de 5 dimensies van **ondernemend gedrag** (Domen, Durven, Doen, Delen en Doorzetten) met “**powervrouwen**” die een volgende stap in hun leven zetten richting werk of opleiding; “zie je leven als een onderneming”.

Mariëlle gaf aan dat alle mensen vrij kunnen dromen over een leven dat kan zijn out of the huidige box. Het durven te doen is lastig! Iets waarom anderen vaak op Mariëlle’s acties vaak met verbazing reageren; “wat ze droomt, doet ze gewoon”.

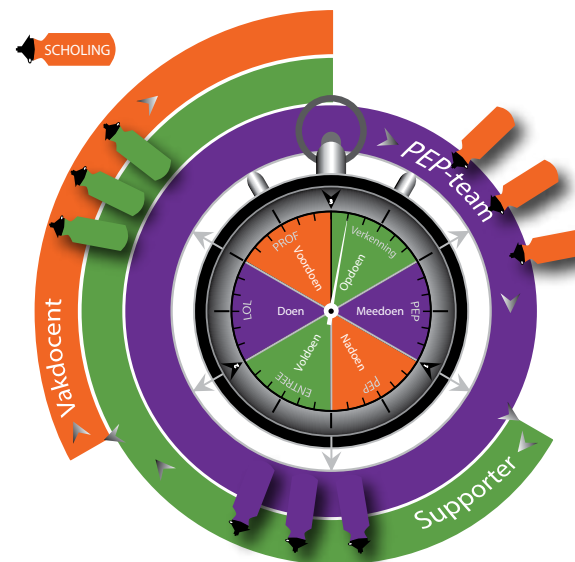
Dit durven is volgens haar geen kwestie van een gebrek aan angst, maar het behoud van een kinderlijk geloof. De overtuiging “alles is mogelijk, dus het wordt beter” hielp haar een moeilijke jeugd te overleven en heeft ze zodoende gekoesterd en daarmee behouden. Gecombineerd met een naïef vertrouwen in het goede van de mensen, immers “het blijven wel je ouders”.

Zo deelt Mariëlle haar ideeën en initiatieven graag met anderen en blijft ze dat doen. Ook al heeft zij tot haar verdriet ervaren dat er ook mensen zijn die alleen maar willen halen/“stelen” in plaats van brengen/delen. Uiteindelijk is het dan de kunst passie het gekwete ego te laten overwinnen. Dan zet je door en word je hierdoor uiteindelijk alleen maar sterker hiervan. Zo is Mariëlle vanuit deze hervonden kracht nu met tal van nieuwe ondernemingen en projecten bezig. En volgt ze daarnaast nog eens een post-hbo opleiding.

WITTENBORG UNIVERSITY AMSTERDAM

Met de Dean van de Wittenborg University Amsterdam verkent de Stichting Entreprenasium met partners **StartUp4kids** en **LOLmakers** hoe men samen via een **projectmatige aanpak** iets kan betekenen voor VO-scholen in de regio Amsterdam die het entreprenasium heel interessant vinden. Aanknopingspunten daarbij zijn wereldburgerschap (**Jij de Wereldburger**), train de trainer (**Jij de Intrapreneur**) en een selectie van de meest ondernemende kids (**Jij de Entrepreneur**).

CABRAL-INSTITUUT

De onderwijsentrepreneur Marijke Voerman, oud rector bij Luzac, richt het nieuwe **Cabral-instituut** op en heeft de Stichting Entreprenasium van waardevolle adviezen voorzien. Zij heeft - net als het entreprenasium - jezelf ontwikkelen in “**vrijheid maar niet vrijblijvend**” voorop staan. Marijke werkt samen met mensen vanuit gedeelde waarden en passies. Zij wees erop dat de meeste mensen in het reguliere onderwijs helaas ook allerlei andere belangen dienen. Een bestaande school van binnenuit veranderen is daarom energie- en passierovend.

PASSEND ONDERWIJS

Voor leerlingen die op een hoog cognitief niveau functioneren, maar in het regulier onderwijs worden gehinderd door autistische persoonlijkheidskenmerken, zijn er sterke aanwijzingen (Grandin, Temple en Duffy, Kate 2016) dat (maatschappelijk) ondernemend leren hen

- beter tot hun recht laat komen,
- een toekomstperspectief biedt met passende kansen in de maatschappij en
- voorkomt dat ze uitvallen.

Ondernemend leren is voor deze leerling dus een adequate uitvoering van de wet passend onderwijs. Zie voor verdere onderbouwing:

- Wiklund, Johan, Patzelt, Holger en Dimov, Dima 2014,
- Grandin, Temple en Duffy, Kate 2007 en
- Bergemann, Rosalind 2014.

Onderwijsexperts bepalen mede de kwaliteit van onderwijs door te kijken in welke mate het kinderen met autisme weet te behouden.

AANSLUITEND ONDERWIJS

De huidige generatie ervaart geen aansluiting bij het huidige onderwijssysteem. Met name ondernemende kinderen en/of kinderen in het autistisch spectrum, hoogbegaafdheid en/of hoogsensitiviteit zien en voelen deze discrepantie. Zij hebben juist nodig dat leren een duidelijk doel en relevantie heeft voor hun eigen ontwikkeling. Wanneer aan deze voorwaarden is voldaan, dan tonen ze juist een grote mate van leergierigheid, ontdekken ze verborgen talenten en stellen daarbij hoge eisen aan zichzelf. Ondernemend onderwijs is dan de oplossing.

PASSENDE WAARDEN

Het ondernemend onderwijs - zoals het entreprenasium dat voor ogen heeft - rust op twee kernwaarden; eigenaarschap en ondernemendheid.

Passie

Ondernemendheid

Persoonlijke ontwikkeling

KLimaat

Verantwoordelijkheid

Eigenaarschap

LOL

Gestuurde zelfontdekking

Big Five

(Ver)trouw

Veilig en sociaal

Waardecreatie

Onderneming

Zelfgestuurde ontdekking

Leren productief te Leren

De ondernemende leerlingen zijn de baas over het eigen onderwijs. Dat is de oplossing voor kinderen voor wie maatwerk cruciaal is. Om elke keer weer voor elke leerling een nieuw ontwerp te maken, is vanuit het oogpunt van begeleiding niet een reële inspanning. De oplossing ligt er dan in dat de leerling leert zelf het eigen onderwijs te ontwerpen en wordt begeleid in het roer nemen bij de uitvoering daarvan. Volgens Liesbeth Lester, afdelingsvoorzitter en hoogleraar Educatie & Pedagogiek bij de Universiteit Utrecht, ontstaat leren op maat op die manier vanzelf.

REBELS

In het reguliere onderwijs worden ondernemende mensen vaak gezien als rebels. Hun natuurlijk verlangen om zo vrij te zijn als een vogeltje, betekent dan vaak dat ze vogelvrij worden verklaard, afstromen of zelfs uitvallen. Om deze kleine groep te bedienen is een geheel ander onderwijssysteem en -vorm nodig, die overigens niet alleen voor hen maar voor alle kinderen een beter alternatief zal zijn dan het reguliere systeem. Bij de rebels en mensen met autisme kom je er echter niet mee weg om het niet anders te doen.

OUT OF THE BOX

Zo'n verandering vraagt om het systeem uit de mensen te krijgen (Claire Boonstra) en dat is erg lastig. Vooral als dat systeem en de pioniers die daarbinnen opereren worden geleid door mensen die al jaren lang door het systeem zijn gevormd. Ondernemende onderwijsprofessionals zie je vaak gefrustreerd vertrekken of ze worden door het systeem omgesmolten. Dat is waarom de Stichting Entreprenasium samenwerkt met ondernemende mensen met een grote passie voor leren, maar die zich bewust op afstand van het reguliere onderwijssysteem begeven. Zo blijven we out of the box denken en vanuit deze frisse blik het onderwijs voeden.

LEREN ALS PRETPARK

De Stichting Entreprenasium zal zich steeds meer gaan richten op ondernemende activiteiten buiten de reguliere schoolcontext. Einstein: 'Je kunt problemen niet oplossen binnen het paradigma waarin ze zijn ontstaan.' Deelnemers worden aldaar ondergedompeld in wat kan zijn en kunnen zelf bepalen welke van de opgedane ervaringen zij meenemen naar de eigen school. Zo worden onze onderwijsentrepreneurs niet gefrustreerd van het traditionele onderwijs en worden scholen alleen in kleine doses geconfronteerd met onderwijsrebellens.

PROGRAMMEER BOOTCAMP

In maart start de eerste ronde van de bootcamp CodeGorilla, waarin mensen in korte tijd worden klaargestoomd als professional web-developer. De bootcamp is een initiatief van onze partners Bert Leiting van Amaze Design en Diem Do van GrowingWorkplace. Een sociaal ondernemende houding is onmisbaar voor de codegorilla's van deze eeuw. Vandaar dat de Stichting Entreprenasium ondersteunt bij het inrichten van het leren. De bootcamp zal plaatsvinden op het oude dierenpark Emmen bij Toolbox Emmen. De opzet van de bootcamp is uitermate geschikt voor ondernemende leerlingen met een passie voor web-development. Voor deze groep kan dit bijvoorbeeld dienen als onderdeel van het entreprenasium en zelfs leiden tot een eigen ICT-onderneming.

ONDERWIJSDAG STEDELIJK GYMNASIUM

Op 23 februari 2017 organiseren een team van enthousiaste leerlingen van het **Stedelijk Gymnasium te Arnhem** een onderwijsdag. Zij willen laten zien dat er meer uit je schooltijd te halen is dan goede cijfers of een diploma. Zij hopen leerlingen wakker te schudden uit de dagelijkse onderwijsleur en ze te inspireren en te enthousiasmeren. Het entreprenasium vinden zij daarom voor leerlingen heel interessant. Met name hoe je door alle vrijheid meer leert dan alleen de basis en hoe bepaalde waarden bijdragen aan jouw ontwikkeling in het algemeen. Uiteraard zal Stichting Entreprenasium het verzoek honoreren deze leerling-onderneming te steunen met een ludieke bijdrage samen met de **LOL-makers!**

COLOFON

Publicatie van de Stichting Entreprenasium

Uitgave

Januari 2017

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Entreprenasium ®

© Copyright Entreprenasium, 2017